

RAGNAR JÓNASSON

LUMISOKEA

TAMMI | ARI THOR 1

ARI THOR -SARJASSA ILMESTYNYT:
Lumisokea (2010, suom. 2022)

RAGNAR JÓNASSON

LUMISOKEA

Suomentanut Vilja-Tuulia Huotarinen

TAMMI

HELSINKI

Islanninkielinen alkuteos *Snjóblinda* ilmestyi 2010.

Copyright © Ragnar Jónasson, 2010

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen.

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Vilja-Tuulia Huotarinen 2022

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-4169-2

Kiralle, isältä

Johdanto

*Siglufjörður,
keskiviikko 14. tammikuuta 2009*

Punainen väri oli kuin huuto hiljaisessa maisemassa.

Aamusta asti oli satanut valtavia, majesteettisia lumihiutaleita, jotka olivat laskeutuneet ylväinä maan pinnalle. Maa oli kinosten peitossa, lumi hehkui silmiinpistävän valkoisena, suorastaan ylimaallisen puhtaana, ja hohde miltei peittosi ympärillä levittyvän pimeyden. Illallisen aikaan lumisade oli lopulta tauonnut eikä sen jälkeen ollut enää saatu lisää lunta.

Vain harva oli liikkeellä, suurin osa kyläläisistä istui kotona ja katseli talvista maisemaa ikkunan läpi. Muutamamat olivat kenties jopa päättäneet pysytellä sisätiloissa teatterissa tapahtuneen murhan jälkeen. Näennäisen rauhallisen idyllin alla kupruili, sillä huhuilla oli tapana vahvistua matkan varrella. Kaupungin yli liitelevä lintu ei kuitenkaan olisi havainnut mitään tavallisuudesta poikkeavaa – ilmassa väreilevä jännitys ja epävarmuus, jota voisi kutsua myös peloksi, olisi luonnollisesti jäänyt

linnulta huomaamatta – ennen kuin se olisi lentänyt keski-
kaupungille, erään pienen takapihan yli.

Takapihaa ympäröivät suuret puut täysissä talvitami-
neissaan. Pimeässä puiden päästä varpaisiin valkoisiin
pukeutuneet hahmot muistuttivat pikemminkin klovneja
kuin pelottavia peikkoja, ja niiden olemuksessa vaikutti
olevan näyttelijälle ominaista keveyttä, vaikka raskas lumi
painoi niiden oksia alas.

Talojen ikkunoista loisti viihtyisää valoa ja katulamput
valaisivat useimpia katuja. Takapihakaan ei ollut mikään
pimeyden syliin unohdettu paikka, vaikka ilta oli hiljainen.

Kaupunkia suojaavat vuoret olivat muuttuneet jo lähes
kokonaan valkoisiksi. Ei ollut epäilystäkään siitä, että näinä
päivinä vuoret olivat epäonnistuneet vartijan tehtävissään,
ja jotain vierasta ja uhkaavaa oli päässyt hiipimään sisään
kaupunkiin. Jotain sellaista, joka oli aiemmin ollut enem-
män tai vähemmän piilossa – aina tähän iltaan asti.

Hän makasi keskellä takapihaa. Kuin lumienkeli.

Hän näytti kieltämättä levolliselta.

Käsivarret osoittivat eri suuntiin. Jalassa hänellä oli
siniset farkut, mutta yläosan peittona ei mitään. Pitkät
hiukset kehystivät hänen päätään kuin kruunu.

Valkoisen lumen ei olisi tullut olla punaista.

Hänen ympärilleen oli muodostunut pieni verilammikko.

Iho vaikutti kalvenneen nopeasti ja muuttuneen mai-
donvalkoiseksi kuin muodostaakseen vastakohtan punai-
selle, joka loisti niin räikeänä.

Huulet sinersivät. Hän hengitti tiheästi.

Silmät olivat yhä auki.

Hän näytti katsovan ylös taivaaseen.

Ja äkkiä hänen silmänsä sulkeutuivat.

1. luku

*Reykjavík,
kevät 2008*

Valoa riitti yhä, vaikka keskiyö lähestyi. Tästä päivät tulisivat vain pitenemään. Tänä keväisenä vuodenaikana vaikutti jokainen päivä edellistä kirkkaammalta ja kantoi mukanaan lupausta paremmasta. Päivä paistoi myös Ari Þór Arasonin elämään. Hänen tyttöystävänsä Kristín oli viimein muuttanut hänen luokseen pieneen asuntoon Öldugatalla. Se oli ollut pelkkä muodollisuus. Hän oli viettänyt melkein jokaisen yön Arin luona, paitsi tenttiä edeltävinä päivinä, jolloin hän oli usein lukenut rauhassa vanhempiansa luona pitkälle yöhön asti.

Kristín asteli sisään makuuhuoneeseen. Hän oli juuri tullut suihkusta ja sitonut pyyhkeen lanteilleen.

– Luoja, että olen väsynyt. Joskus ihmettelen, miksi helkkarissa tulin valinneeksi lääkärin opinnot.

Ari istui pienen kirjoituspöytänsä ääressä ja kääntyi katsomaan Kristíniä.

– Sinusta tulee loistava tohtori.

Kristín kävi sängylle peiton päälle makuulle ja venyteli. Hänen vaalea tukkansa näytti sädekehältä valkoista pielusta vasten.

Kuin enkeli, Ari ajatteli ja katseli ihailen Kristíniä, joka taivutti käsivarsiaan eri suuntiin ja antoi niiden sitten laskeutua kevyesti vartaloon myöten.

Kuin lumienkeli.

– Kiitos, rakkaani. Ja sinusta tulee erinomainen poliisi. Hän lisäsi: – Vaikka ensin sinun täytyy tietysti saada päättökseen teologian opintosi.

Sitä ei olisi tarvinnut Arille kertoa; hän tiesi asian paremmin kuin hyvin. Ensin hän oli aloittanut filosofian – mutta keskeyttänyt opinnot – ja sen jälkeen teologian. Nekin kurssit hän oli jättänyt sikseen ja kirjautunut poliisikouluun. Hän ei ollut onnistunut kiinnittymään mihinkään, etsi sinnikkäästi aina jotain uutta ja ominakeista, jotain jännittävää. Teologiseen tiedekuntaan hän oli luultavasti hakeutunut pelkkänä protestina jumalaa kohtaan, johon ei edes uskonut. Hänellä ei ollut syytä uskoa jumalaan, joka oli riistänyt häneltä lapsuuden hänen ollessaan vasta kolmetoistavuotias – hänen äitinsä kuoltua ja isänsä kadottua jäljettömiin. Hän oli saavuttanut jonkinlaisen mielenrauhan vasta tutustuttuaan Kristíniin ja saatuaan muutamaa vuotta aiemmin selvyuden isänsä katoamiseen. Niillä paikkeilla hänelle oli juolahtanut mieleen hakeutua poliisikouluun. Hän oli päätellyt, että hänestä tulisi epäilemättä parempi kytä kuin pappi. Nyt poliisikoulun jälkeen hänen vartalonsakin oli paremmassa kunnossa. Hartiat olivat leveämmät kuin koskaan. Painonnosto, uinti ja juokseminen olivat tehneet tehtävänsä. Tällaisia lihaksia ei saatu istumalla päivästä toiseen pelkät kirjapinot sylissä.

– Tiedetään, tiedetään, Ari vastasi Kristínille hivenen ärsyyntyneenä. – En ole lopettamassa teologian opintojani. Pidän vain pikku paussin.

– Sinun kannattaisi saattaa opinnot päätökseen vauhdilla nyt, kun kurssit ovat vielä tuoreessa muistissa. Jos lopettaa kokonaan yhdeksi tai kahdeksi vuodeksi, on niin vaikeaa saada enää langan päästä kiinni, Kristín sanoi.

Ari kuitenkin tiesi, ettei Kristín puhunut omasta kokemuksestaan. Kristín oli aina pitäytynyt siinä, minkä oli aloittanut. Lääketieteen kurssit hän läpäisi tentti toisensa jälkeen. Mikään ei pysäyttänyt häntä, ja nyt näytti siltä, että hän valmistuisi jopa viidessä vuodessa kuuden vuoden sijaan. Ari ei tuntenut kateutta, ylpeyttä pikemminkin. Vaikka he eivät olleet puhuneet siitä yhdessä, Ari arveli, että ennemmin tai myöhemmin he muuttaisivat yhdessä ulkomaille, jotta Kristín voisi jatkaa erikoistumisopintoihin.

Kristín asetti päänsä alle tyynyn ja kääntyi Ariin päin. – Eikö kirjoituspöytä makuuhuoneessa tunnu sinusta epämukavalta? Alkaakohan tämä asunto käydä meille pieneksi?

– Pieneksi? Ei, minusta tämä on aivan mahtava – en halua muuttaa pois keskustasta.

– No, ei tässä jäniksen selässä olla.

Kristín nojautui taaksepäin ja hänen päänsä vajosi tyynyyn.

– Tämä on juuri sopiva kahdelle. Ari nousi ylös. – Meidän täytyy vain pysytellä lähekkäin.

Hän kömpi sänkyyn, siirsi Kristínin pyyheliinan sivuun, asettui varovasti hänen päälleen ja suuteli häntä pitkään. Kristín suuteli Aria myös, kietoi kätensä Arin hartioiden ympärille ja veti hänet lähemmäksi.

2. luku

Miten ihmeessä he olivat unohtaneet riisin?

Hän poimi raivostuneena puhelimen käteensä ja soitti pieneen intialaiseen ravintolaan, joka sijaitsi kapealla sivukadulla jotakuinkin viiden minuutin kävelymatkan päässä hänen ja hänen miehensä suuresta omakotitalosta. Omakotitalo oli kaksikerroksinen, tyylikäs punatiilinen rakennus, jossa oli oranssi katto ja tilava autotalli. Autotallin päällä sijaitsi aurinkoinen patio. Se oli unelmatalo suurelle perheelle ja kelpasi pariskunnalle edelleen paremmin kuin hyvin, vaikka lapset olivat jo lentäneet pesästä ja eläkeikä lähestyi.

Hän yritti tyyntyä odotellessaan vastausta puhelimen toisesta päästä. Hän oli jo ehtinyt toivoa malttamattomana pääsevänsä istuutumaan television ääreen, perjantai-illan viihdeohjelman ja kuumen kana-annoksensa ääreen. Hänelle olisi luvassa ilta yksin kotona. Mies palaisi työmatkalta vasta yölennolla eikä häntä kannattanut odottaa kotiin ennen aamua.

Mikä pahinta, intialaisella ravintolalla ei ollut kotiin-kuljetuspalvelua. Hänen täytyisi palata ravintolaan hakemaan riisi, ja sillä aikaa ruoka eittämättä jäähtyisi. Kirottua. Ilta oli onneksi lämmin, joten siinä mielessä kävely matka menettelisi.

Puhelimen toisessa päässä vastattiin vasta pitkän ajan kuluttua. Hän meni suoraan asiaan ja valitti riisin unoh-tumisesta. Ravintoloitsija epäröi ensin ja pahoitteli sen jälkeen; totta kai hän saisi riisinsä, kenties hän haluaisi noutaa sen seuraavana päivänä? Hän yritti hillitä suut-tumustaan, kertoi haluavansa riisin heti ja lähti saman tien liikkeelle.

Palattuaan kymmenen minuutin kuluttua kotiin häneltä kesti epätavallisen pitkään löytää avaimensa. Riisiannos odotti käsilaukussa valmiina kruunaamaan rauhallisen illan hyvän ruoan parissa. Vasta työnnettyään avaimen lukkoon hän tunsi toisen ihmisen läheisyyden; kaikki ei ollut kuten piti.

Ja silloin oli jo liian myöhäistä.

3. luku

*Reykjavík,
kesä 2008*

Ari tuli sisään sateesta. Hänestä oli aina ollut mukavaa saapua kotiin asuntoonsa Öldugatalle, mutta tänä kesänä se oli tuntunut erityisen mukavalta.

– Hei, palasitko jo? kuului makuuhuoneesta Kristínin huuto. Siellä hän usein vietti aikaa pienen kirjoituspöydän ääressä ja luki tenttikirjojaan, ellei sitten ollut töissä sairaalalla.

Arin koti tuntui eloisammalta nyt, kun Kristín oli muuttanut sinne. Valkoiset seinät olivat aiemmin henkineet alakuloisuutta, mutta nyt nekin vaikuttivat värikkäämmiltä. Kristín hohkasi voimaa silloinkin, kun vain istui hiljaa aloillaan ja luki, ja Ari oli hänen pauloissaan. Toisinaan Arista tosin tuntui siltä kuin hänellä ei enää olisi määräysvaltaa omaan elämäänsä. Hän oli vasta kaksikymmentäneljävuotias eikä tulevaisuus enää ollut kirjoittamaton lehti hänen edessään. Ari ei silti sanonut Kristínille koskaan ei; tunteista puhuminen ei ollut hänen vahvimpia puoliaan.

Ari meni makuuhuoneeseen. Kristín istui kuin istuikin lukemassa.

Miksi ihmeessä hänen täytyi pöntätä tenttikirjoja kesällä?

Kristíniä ei saanut ulos edes aurinkoisella säällä. Työmatkassa oli hänen mukaansa tarpeeksi ulkoilua, niin kuin hän oli vitsaillut Arille, joka oli yrittänyt useammin kuin kerran saada hänet mukaansa kaupungille. Tänä kesänä Ari suoritti työharjoitteluaan Keflavíkin lentokentän virkavoiimissa ja hänen opintonsa poliisikoulussa lähenivät loppuaan.

Välillä Ari oli tullut kyllä ajatelleeksi, mitä ihmettä oli ajatellut jättäessään teologian opintonsa – tai otettuaan niistä aikalisän – ja päättäessään kokeilla onneaan aivan toisella alalla. Hän oli päässyt sisään poliisikouluun, vaikka lukukausi oli ehtinyt jo alkaa. Jokin poliisin työssä viehätti häntä suuresti – jännitys, voimakkaat tunteet. Palkka se ei todellakaan ollut. Mutta Arille ei ollut milloinkaan ollut helppoa istua kirjojen ääressä koko päivää, hänen täytyi päästä liikkeelle ja saada vaihtelua.

Hän nautti työstään poliisina, vastuun ottamisesta ja adrenaliinipiikeistä.

Nyt opinnot olivat loppusuoralla. Enää yksi kurssi, ja hänellä olisi ammatti. Siitä, mitä tehdä koulun päätyttyä, hänellä ei ollut selvää käsitystä. Hän oli hakenut muutamia työpaikkoja ja saanut joitain kieltäviä vastauksia, mutta ei vielä kertaakaan töitä.

– Täällä ollaan. Mitä kuuluu? Ari vastasi Kristínille ja ripusti sateessa kastuneen takkinsa naulakkoon. Hän meni makuuhuoneeseen, jossa Kristín istui kuin liimattuna kirja kädessään, ja suuteli tätä kaulalle.

– Hei.

Kristínin ääni oli lämmin, mutta hän jatkoi yhä lukemista.

– Terve. Miten menee?

Kristín sulki kirjansa unohtamatta ensin merkitä huolellisesti sivun paikkaa. Hän kääntyi Ariin päin. – Siinähan se. Kävitkö kuntosalilla?

– Kävin. Se virkisti.

Juuri silloin puhelin soi.

Ari palasi naulakolle, etsi puhelimen takkinsa taskusta ja vastasi siihen.

– Ari Þór? Puhelimesta kuului murahdus. – Ari Þór Arason?

– Sama mies, Ari vastasi hivenen epäluuloisena, sillä hän ei tuntenut puhelinumeroa.

– Nimeni on Tómas. Soitan Siglufjörðurin poliisista. Ääni kuulosti jo huomattavasti ystävällisemmältä.

Ari siirtyi keittiöön saadakseen puhua rauhassa. Muiden työhakemustensa muassa hän oli lähettänyt paperinsa myös Siglufjörðuriin mainitsematta asiasta Kristínille. Hän ei tiennyt kaupungista juuri muuta kuin sen, että paljon sitä pohjoisemmaksi ei Islannissa päässyt.

– Tarjoan sinulle hommia, sanoi mies puhelimen toisessa päässä.

Ari hätkähti. Hän ei ollut oikeastaan pitänyt Siglufjörðuria vartenotettavana vaihtoehtona eikä ollut ollut aivan tosissaan paikkaa hakiessaan.

– Ahaa...

– Tarvitsisin vastauksen nopeasti. Hakijoita oli runsaasti ja suurimmalla osalla heistä oli enemmän kokemusta poliisin töistä kuin sinulla. Sinulla on kuitenkin kiinnostava tausta, filosofiaa ja teologiaa, juuri sellaisesta olisi hyötyä tällaisessa pienessä yhteisössä...

– Otan tarjouksen vastaan, Ari keskeytti, itsekin yllättyneenä reaktiostaan. – Kiitos.

– Sepä hyvä. Sovitaanko näin alkuun kahdesta vuodesta? kysyi Tómas. – Kokonainen kaksivuotissuunnitelma! Siglufjörðurin suunnalta kajahti möreä nauru. – Ja tietysti voit jäädä sen jälkeen niin pitkäksi aikaa kuin tahdot. Koska voisit aloittaa?

– Minun täytyy suorittaa lopputentti talven aikana...

– Tee se ihmeessä täältä käsin. En näe mitään syytä, miksi se ei onnistuisi. Mitä sanot aloittamisesta marraskuussa? Jotakuinkin kuun keskivaiheilla? Erinomainen vuodenaika tutustua kaupunkiin. Aurinko on piiloutunut vuorten taakse eikä tule esiin moneen kuukauteen. Hiihtokeskukset avattu. Täällä Pohjoisen Alpeilla kelpaisi lasketella. Kuka ties pääset joululomallekin.

Ari oli vastaamaisillaan Tómasille, ettei laskettelu kuulunut hänen kiinnostuksen kohteisiinsa, mutta jätti sen sanomatta. Hän kiitti vielä kerran omasta puolestaan. Hänellä oli sellainen olo, että hän voisi tulla hyvinkin toimeen tuon kovaäänisen mutta ystävällisen miehen kanssa.

Kun Ari palasi makuuhuoneeseen, oli Kristín yhä kumartunut kirjojensa ylle.

– Olen saanut työpaikan, Ari sanoi virallisen kuuloi-
sesti. Kristín kääntyi. Ari hymyili hänelle.

– Mitä? Ihan totta? Kristín löi kirjan kannet kiinni eikä merkinnyt tällä kertaa sivua, jolla oli lopettanut lukemisen. – Mahtavaa!

Kristínin katseesta loisti silkka ilo. Kristín näytti usein siltä kuin mikään ei voisi tulla hänen hyväntuulisuu-
tensa

tielle, mutta Ari oli oppinut lukemaan hänen ilmeitään ja tiesi paremmin. Kristínin tummansiniset silmät, jotka loivat voimakkaan kontrastin hänen lyhyelle, vaalealle tukalleen, saattoivat olla lumoavat, mutta hänen luonteensa oli suora ja päättäväinen. Hän tiesi, mitä tahtoi.

– Se tapahtui niin nopeasti, etten melkein usko sitä itsekään. Joulukuussa valmistuu niin moni, ja tuntuu, ettei paikkoja ole tarjolla juuri missään.

– No missä se on? Reykjavíkissako? Sijaisuus?

– Ei... sain kahden vuoden sopimuksen. Vähintään.

– Reykjavíkissa? Kristín toisti, ja Ari näki hehkun hänen kasvoillaan himmenevän aavistuksen verran.

– Itse asiassa ei. Ari vaikenä hetkeksi. – Pohjoisessa. Siglufjörðurissa.

Kristín oli hiljaa. Sekunnit matelivat.

– Siglufjörðurissa? Hän korotti ääntään eikä sävystä voinut erehtyä.

– Kyllä. Se on melkoinen mahdollisuus, Ari sanoi matalasti ja toivoi Kristínin ymmärtävän myös hänen kantansa ja näkevän, miten tärkeä paikka hänelle oli.

– Ja sinä suostuit heti? Ilman että edes harkitsit kysyäsi minulta ensin? Kristínin silmät kapenivat viiruiksi. Äänessä kuului kirpeys, melkein kiukku.

Oliko Ari kenties jättänyt puhumatta asiasta Kristínin kanssa näyttääkseen hänelle, että kykeni tekemään omia päätöksiä ja seisomaan omilla jaloillaan?

– Tuota noin... Ari epäröi. – Joskus täytyy vain tarttua tilaisuuteen. Jos en olisi päättänyt saman tien, he olisivat soittaneet jollekulle toiselle. Hän oli vähän aikaa hiljaa ja lisäsi sitten kuin anteeksi pyytäen: – He valitsivat minut.

Ari oli luovuttanut filosofian suhteen. Hän oli jättänyt myös teologian taakseen. Hän oli menettänyt vanhem-

pansa aivan liian nuorena ja joutunut kohtaamaan maailman yksin kasvaessaan. Kunnes Kristín oli valinnut hänet. Silloin hänellä oli ollut täsmälleen tämä sama tunne.

He valitsivat minut.

Ensimmäinen oikea työpaikka – vastuullinen virka. Hän oli ponnistellut suoriutuakseen poliisikoulusta kunnialla. Miksi ihmeessä Kristín ei yhtynyt hänen iloonsa?

– Sinä et hitto soikoon pääätä Siglufjörðuriin muuttamisesta ennen kuin olemme neuvotelleet siitä yhdessä. Sano heille, että sinun täytyy miettiä asiaa, Kristín sanoi jäätävällä äänellä.

– En minä niin voi tehdä. Saatan menettää työn... Koeta nyt käsittää, Kristín. Lähdän puolivälissä marraskuuta, teen viimeisen kurssisuorituksen Siglufjörðurista käsin ja palaan kotiin joululomaksi. Sinähän voisit miettiä sitäkin vaihtoehtoa, jos voisit tulla mukaan.

– Ari Þór, tiedät varsin hyvin, että aion opiskella täällä ensi kesään saakka. Joskus minusta tuntuu, etten ymmärrä sinua sitten yhtään. Kristín nousi ylös. – Mikä helvetin sotku. Luulin, että me olemme kumppanukset, samassa veneessä. Hän näytti olevan kyynelten partaalla. – Minä painun kävelyille.

Kristín asteli ulos huoneesta ja jatkoi matkaansa eteiseen.

Ari seiso jähmettyneenä paikallaan vailla hajuakaan siitä, mitä tehdä seuraavaksi.

Hän aikoi huutaa Kristínin perään, mutta kuuli ulkovenen jo läimähtävän kiinni.

"JÓNASSON ON AGATHA CHRISTIEN MANTTELINPERIJÄ."

THE DAILY TELEGRAPH

MURHAPAIKKA: Kalastajakylä Islannin pohjoisvuonoilla, kaukana kaikkialta.

TUTKIJA: Ari Thor, teologian opinnot hylännyt nuori poliisi ensimmäisessä työpaikassaan, kaukana Reykjavíkista ja tyttöystävästään.

RIKOS: Kuuluisan kirjailijan epäilyttävä kuolema.

SARJA: Ensimmäinen osa Ari Thor -sarjaa, joka teki Ragnar Jónassonista tähden.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4169-2

KANSIKUVA: LAURENCE CHELLALI / ARCANGEL

KANSI: EEVALIINA RUSANEN